

Teaching Guide

Teaching Guide				
Identifying Data			2019/20	
Subject (*)	Animation and Sociocultural Management		Code	652G03017
Study programme	Grao en Educación Social			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Graduate	2nd four-month period	Second	Obligatory	6
Language	Galician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Pose Porto, Hector Manuel	E-mail	hector.pose@udc.es	
Lecturers	Pose Porto, Hector Manuel	E-mail	hector.pose@udc.es	
Web				
General description	A profesionalización do/a educador/a social ten na animación e na acción sociocultural un ámbito ben determinado pola teoría así como pola praxe profesional. Na presente materia, preténdese poñer a disposición do alumnado, referentes tanto teóricos como prácticos que redunden nunha formación sólida e diversificada neste aspecto. Orixe de conceptos chave, ámbitos máis característicos, deseño, execución e avaliación dun proxecto de animación sociocultural, axentes culturais e labor en diferentes ámbitos son algúns dos contidos a abordar.			

Study programme competences

Code	Study programme competences
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A6	Seleccionar diferentes métodos e técnicas para a planificación e avaliación de programas e servizos.
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A10	Analizar, difundir, orientar e desenvolver procesos de promoción cultural.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A15	Elaborar e xestionar medios e recursos para a intervención socioeducativa.
A20	Desenvolver unha disposición favorable ao traballo en contornos multiculturais e plurilingüísticos.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences		
Coñecer os supostos básicos e a terminoloxía afín da Animación Sociocultural	A2		
Adquirir e desenvolver capacidades de análise, reflexión, programación e acción sociocultural nas comunidades	A6	B1	C4
	A9	B2	
	A10		
Observar e interpretar procesos de mediación cultural	A11		
Desenvolver as habilidades comunicativas para interactuar con diversas audiencias	A20	B6	
Elaborar e xestionar medios para a intervención sociocultural	A15		C1

Contents	
Topic	Sub-topic
1. A Animación Sociocultural: xénese e evolución	1.1 Aparición do termo e evolución histórica 1.2 Análise conceptual 1.3 Conceptos afíns: xestión cultural e desenvolvemento comunitario
2. Ámbitos de intervención da ASC	2.1 Diversas perspectivas segundo os referentes teóricos 2.2 Económico, Educativo, Social e Cultural.
Deseño dun proxecto de ASC	3.1 Fases de elaboración 3.2 Metodoloxías e dinámicas de implicación social 3.3 O rol do/a animador/a sociocultural: o seu exercizo profesional
4. A Axenda 21 da Cultura	4.1 Achegamento ao seu contido. 4.2 Boas Prácticas
5. Animación e Xestión Sociocultural	5.1 Espazos, recursos e programas a nivel local 5.2 Os municipios como marco administrativo e de acción: organigramas e áreas de acción 5.3 Cidadanía e Participación Social 5.4 O patrimonio cultural como motor de desenvolvemento local

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student's personal work hours	Total hours
Guest lecture / keynote speech	A2 A6 A15	24	10	34
Document analysis	A10	6	5	11
Collaborative learning	A11 A20 B1	10	50	60
Directed discussion	B6 C1	6	0	6
Workbook	C4	1	13	14
Panel discussion	C1	1	0	1
Mixed objective/subjective test	A9 B2	2	14	16
Personalized attention		8	0	8
(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.				

Methodologies	
Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral entendémola desde a implicación do alumnado, partindo a miúdo os temas das experiencias propias (acceso á cultura, hábitos de lecer, os equipamentos de proximidade que frecuenta, pertenza á entidades cívicas, conciencia sobre asuntos sociais, etc).
Document analysis	Supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente ou simplemente como elemento motivador, mesmo provocador.
Collaborative learning	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo. Así, faremos prácticas como: deseño dunhas xornadas, solicitude dunha subvención pública e outras.

Directed discussion	Técnica de dinámica de grupos na que os membros dun grupo discuten de forma libre, informal e espontánea sobre un tema, aínda que poden estar coordinados por un moderador. Aquí, o profesor, valorará en gran medida, mesmo para a cualificación final, a cantidade e calidade da participación do alumnado. A defensa de propostas elaboradas en equipo polo alumnado, o libro forum e outras actividades prácticas, deberán ser defendidas en lingua galega.
Workbook	Son un conxunto de textos e documentación escrita que se recolleron e editaron como fonte de profundización nos contidos traballados. Entrégase a principio de cuadrimestre un dossier ao alumnado para, dous medes despois, realizar un libro-forum na clase.
Panel discussion	Exercicios de habilidades expresivo-comunicativas
Mixed objective/subjective test	Proba que integra preguntas tipo de probas de ensaio e preguntas tipo de probas obxectivas. En canto a preguntas de ensaio, recolle preguntas abertas de desenvolvemento.

Personalized attention

Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	A cantidade e calidade das achegas (en forma de preguntas, comentarios, apreciacións...) do alumnado son moi tidas en conta polo profesor. A actitude é fundamental nesta materia.

Assessment

Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Directed discussion	B6 C1	Enténdese a cantidade (asiduidade) e calidade da participación (implicación no desenvolvemento das clases) do alumnado	40
Mixed objective/subjective test	A9 B2	Constará dun exame sen material respostando aos contidos vinculados á materia. Será un exame con dúas ou tres preguntas, unha delas a desenvolver e as outras de carácter máis conciso e breve	60

Assessment comments

As persoas que non cumpran un mínimo dun 80% das sesións de clase, de querer superar a materia deberán:

a. Ler comprensivamente o dossier do alumnado

b. Realizar e aprobar un exame final escrito

c. Analizar unha experiencia de animación ou xestión sociocultural ou un traballo que acorden mutuamente co profesor.

Todos os traballo e o seu xeito de presentalos, deberán ser consensuados co profesor (soporte, prazos...). A nota principal será sempre o exame, mais a presenza e implicación na clase, será moi tida en conta polo profesor.

O alumnado que, tendo recoñecida a súa condición de estudante a tempo parcial, solicitará no Decanato a dispensa académica e abordará dita situación personal co profesor nunha titoría concertada.

Os criterios de avaliación da proba mixta serán:

a) Respostar ao que se pregunta.

b) Expresarse correctamente sen faltas de ortografía

c) Acompañar o argumentario da resposta con citas bibliográficas

Sources of information

Basic	ALBERICH, T. (1994): "Experiencias positivas de participación ciudadana en municipios españoles". En HERRERA, F. (ed.): Izquierda europea y poder local. Alfa-Delta, Madrid, pp. 157-173. ALDANONDO, P. e ESCUDERO, J. (2002): La política cultural en el municipio. Fund. Autor, Madrid. ANDER-EGG, E. (1989). La animación y los animadores. Narcea, Madrid. ANDERSEN, L. e OAKLEY, K. (edits) (2008): Making meaning, making money. Cambridge scholars, Newcastle. ASENSIO, M. e POL, E. (2002): Nuevos escenarios en educación. Aprendizaje informal sobre el patrimonio, los museos y la ciudad. Aique, Buenos Aires. AYTO. BARCELONA (1992): La ciudad educadora. Barcelona. BARBA, M; MORÁN, C. e CRUZ, L. (2017). Animación Sociocultural en prisión. Popular, Madrid. BESNARD, P. (1991): La animación sociocultural. Paidós, Barcelona. BONET, L. e outros (2000): Gestión de proyectos culturales. Ariel, Barcelona. BOUZADA, X. (coord.) (1999): O desenvolvemento comunitario local. Un reto da sociedade civil. Galaxia, Vigo. BOUZADA, X. (coord.) (2000): Cultura e concellos: as estratexias da promoción cultural no ámbito local. Consello da Cultura Galega, Santiago. BOUZADA, X. (coord.) (2004): Cultura e Participación. Consello da Cultura Galega, Santiago de Compostela. CABALLO, B. e outros (1997): 131 conceptos clave en Educación Social. Universidade de Santiago, Santiago de Compostela. CABALLO, Mª B. (2001): Los educadores sociales en la animación sociocultural. Pedagogía Social, nº 8. pp. 199-207. CABALLO, Mª. B. e FRAGUELA, R. (coords.) (2005): A acción municipal no tempo libre. Deputación da Coruña, A Coruña. CALVO, A. (2002): La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación. Alianza editorial, Madrid. CALAF, R. (coord.) (2003): Arte para todos. Miradas para enseñar y aprender el patrimonio. Trea. Xixón. CAMARERO, C. e GARRIDO, Mª J. (2004): Marketing del patrimonio cultural. Pirámide, Madrid. CARBÓ, G. (2016): L'assignatura pendent. Converses sobre educació, cultura i política. Papers amb accent, Girona. CARIDE, J. A. e TRILLO, F. (coords) (2011): Diccionario galego de Pedagogía. Galaxia, Vigo. CARIDE, J. A. (coord.) (2000): Educación Social y Políticas Culturales. Facultad de Ciencias da Educación, Santiago de Compostela. CEMBRANOS, F. e outros (1988): La A. Sociocultural: una propuesta metodológica. Popular, Madrid. COLBERT, F. e CUADRADO, M. (2003): Marketing de las Artes y la Cultura. Ariel Patrimonio, Madrid. COLOM, A. (1987): Modelos de Intervención Socioeducativa. Narcea, Madrid. CUADRADO, M. e BERENGUER, G. (2002): El consumo de servicios culturales. ESIC, Madrid. DIAZ, A. (1992): Gestión sociocultural. La eficacia social. Comunidad de Madrid. ESCUDERO, J. (2004): Análisis de la realidad local. Técnicas y métodos de investigación desde la animación sociocultural. Narcea. Madrid. FEMP (2002): La política cultural en el municipio. SGAE, FEMP. Madrid. FERNANDEZ, B. e LORENTE, J. (edit) (2009): Arte en el espacio público: barrios artísticos y revitalización urbana. Prensas Universitarias de Zaragoza, Zaragoza. FERNANDEZ, E. (1991): La política cultural. Trea, Xixón. FONTAL, O. (2003): La educación patrimonial. Trea, Xixón. FRANCH, J. e MARTINELL, A. (1994): Animar un proyecto de educación social. Paidós. Madrid. FROUFE, S. e SÁNCHEZ, M. A. (1990): Animación sociocultural. Nuevos enfoques. Amarú. Salamanca. GUTIÉRREZ RUEDA, L. (2001): Métodos para la Animación Sociocultural. CCS, Madrid. http://www.agenda21cultura.net IBAR, M. e outros (1992): Como organizar y gestionar una entidad de ASC. Narcea. Madrid. JIMÉNEZ, E. (2010): Cómo enseñar un museo. IVAM, Valencia. LIPOVETSKY, G. e SERROY, J. (2010): La cultura-mundo. Respuesta a una sociedad desorientada. Anagrama, Barcelona. LÓPEZ DE AGUILETA, I. (2000): Cultura y Ciudad. Trea. Xixón. LÓPEZ DE CEBALLOS, P. (1991): Formación de animadores y dinámicas de animación. Popular, Madrid. MARTIN, M.T. (coord.) (2000): Planificación y diseño de proyectos de ASC. Sanz y Torres. Madrid. MERINO, J. V. (1997): Programas de Animación Sociocultural. Narcea. Madrid. MORALES, Mª I.; ROBLES, S.; PIRES, N. (2016). Lecturas del agua. Catarata, Madrid. PASCUAL, J. e DRAGOJEVIC, S. (2007): Guía para la participación ciudadana en el desarrollo de políticas culturales para ciudades europeas. Fund. Interarts, Barcelona. PASTOR, Mª I. (2004): Pedagogía museística. Ariel Patrimonio, Madrid. PATTE, G. (1988): ¡Dejadles leer! Los niños y las bibliotecas. Pirene, Barcelona. PÉREZ, M. P. (1994): Como determinar las necesidades de intervención socioeducativa. Narcea, Madrid. PEREZ SERRANO, G. (1993): Elaboración de proyectos sociales. Casos prácticos. Narcea. Madrid. PETRUS, A. (coord.) (1997): Pedagogía Social. Ariel. Madrid. POSE, H. e PORTO, L. (2010): SCD Malpica, 40 anos de fútbol. SCD Malpica, Malpica. POSE, H. e PORTO, L. (2014). Mar de paixón. O fútbol na Costa da Morte. Edición de autor. POSE, H. (2006): La cultura en las ciudades. Un quehacer cívico-social. Grao, Barcelona. POSE, H. (2003): ¿Creatividade e cidadanía: binomio fantástico?. interea visual nº 1, pp. 34-36. QUINTANA, J. Mª. (1985): Fundamentos de ASC. Narcea, Madrid. QUINTANA, J. Mª (1993): Los ámbitos profesionales de la Animación. Narcea, Madrid. RESOHAZY, R. (1988): El desarrollo comunitario. Narcea, Madrid. REYES, J.; CASTRO, E.; NOGUERA, P. (2017). La vida como centro: arte y educación ambiental. Editorial Universitaria, México. REVISTA DE EDUCACIÓN (2005): Sociedad lectora y

educación. MEC, Madrid. REVISTA GRIAL (1996): Os dilemas da acción cultural. nº 130. Galaxia. Vigo. REVISTA INTEREA VISUAL: Deputación da Coruña, A Coruña. RIUS-ULLDEMOLINS, J. e outro (2016). Treinta años de políticas culturales en España. PUV: Universitat de Valencia. ROSELLÓ, D. (2004): Diseño y evaluación de proyectos culturales. Ariel, Barcelona. SANTCOVSKY, H. (1995): Los actores de la cultura. Hacer, Barcelona. SANTILLÁN, R.; ARIEL, H. (comp.) (2004): El gestor cultural: ideas y experiencias para su capacitación. Ediciones CICCUS, Buenos Aires. SEGOVIA, CH. e outros (2015). Espacios para la innovación, la creatividad y la cultura. PUV, Universitat de Valencia: Valencia. SOLER, P. (1995): La animación sociocultural como metodología y sector profesional del educador social. Claves de Educación Social. Nº 1. Pp. 28-31. SUBIRATS, J. (Editor) (1999): ¿Existe sociedad civil en España? Fund. Encuentro, Madrid. TEJERINA, I. (1994): Dramatización y teatro infantil. SXXI, Madrid. TONUCCI, F. (2012). Peligro, niños: Apuntes de educación 1994-2007. Graó, Barcelona. TONUCCI, F. (2016). A cidade dos nenos. Kalandraca, Vigo. TRILLA, J. (1993): Otras educaciones. Animación Sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa. Anthropos, Madrid. TRILLA, J. (coord) (1997). Animación Sociocultural. Teorías, programas y ámbitos. Ariel, Barcelona. UCAR, X. (1992): La animación sociocultural. CEAC, Barcelona. UCAR, X. (1992): El teatro en la animación sociocultural. Diagrama, Madrid. ÚCAR, X.; LLENA, A. (coords.) (2006): Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria. Graó, Barcelona. ÚCAR, X. (2016). Relaciones socioeducativas: la acción de los profesionales. UOC, Barcelona. ÚCAR, X. (2016). Pedagogías de lo social. UOC, Barcelona. VV. AA. (2001): Cultura, Desarrollo y territorio. Xabide. Vitoria-Gasteiz. VV. AA. (2011): Reflexión estratéxica sobre a cultura galega. Consello de Cultura Galega, Santiago. VENTOSA, V. (1992): Evaluación de la animación sociocultural. Popular, Madrid.----- (1996): La expresión dramática como medio de animación en educación social. Amarú, Salamanca.----- (1998): Manual del monitor de tiempo libre. CCS. Madrid. VICHE, M. (1989): Intervención sociocultural. Dissabte, Valencia. VIEITES, M. (1999): Do novo teatro á nova dramaturxia. Vigo, Xerais. VIEITES, M. (coord.) (2000): Animación teatral. Teorías, materiais, experiencias. Consello da Cultura Galega, Santiago de Compostela. YUBERO, S.; CARIDE, J. A.; LARRAÑAGA, E. e POSE, H. (2016). Educación Social y Alfabetización Lectora. Síntesis, Madrid.

Complementary	Recomendamos acceder e dispor de toda unha serie de Leis sectoriais que atinxen aos concellos e aos seu quefacer cultural: - Lei Reguladora de Bases de Réxime Local- Lei de Bibliotecas de Galicia- Lei de Patrimonio- Lei de Asociacionismo-etc.

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Educational Intervention in Leisure. Resources and Strategies for Educational Intervention in Free T/652G03030
Local Government and Cultural and Educational Action/652G03040

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.